

26.2.62

11.30 - בא לבקר RISTOM SCLANKU, מיופה כוח חדש של פועלים,

היה מקודם יועץ שגרירות פינלנד באנגליה, בא לארץ ב-8.12.61.
שאלתיו על שיטת הבחירה בארצו ועל תוצאות הבחירות
האחרונות.

אמר לי כי פינלנד נחלקת ל-11 מחוזות בחירה, ובכל מחוז
יש בחירה יחסית - יש להם שש מפלגות. הגדולה - האגררית קיבלה
הפעם 53 חברים בפרלמנט (המספר 200), אחריה הקומוניסטים
42 נבחרים. לס.ד. יש כ-30. המפלגה הסוציאליסטית נתפלגה מתוך
סכסוכים אישיים, ולאופוזיציה הסוציאליסטית יש רק נבחר אחד.
סבור כי יתאחדו בעתיד.

לשמרנים יש 29 נבחרים, לדוברי סוודית - 14. שאלתי
אם אלה הם שבדים או פינים. ענה - שבדים שיושבים מאות סנים
בפינלנד. בכל בה"ס התיכונים מלמדים גם פינית וגם שבדית, ועוד
שתי לשונות אירופאיות הן חובה: 2 מהלשונות: צרפתית, אנגלית,
גרמנית, רוסיית. מעטים לומדים רוסיים.

אמרתי לו כשהזמינו את הנשיא לכרושצ'וב חששו כל
הסקנדינביים מהתקפה סובייטית. השיב כי פחות מכל חששו בפינלנד.
לנשיא קוונן יש חוש ששי, והוא יודע לדבר עם הרוסיים. שאלתי על
הקומוניסטים - מה קודם אצלם? אמר: הם קודם פינים. במלחמה
האחרונה עם רוסיה נלחמו הקומוניסטים בנאמנות שלמה.

קרעו מהם אז 15% של שטח ארצם. שאלתי מה סיבת רבוי
הקומוניסטים בפינלנד. אמר כי בצפון הקור גדול התנאים קשים,
הים מחקר, ותנאי החיים קשים, ושם מרובים הקומוניסטים.
סיפר כי בימי הצאר כשניסו לדכא חופש פינלנד - פנו
אלפי גדולי אירופה בפטיציה לצאר, ובתוכם היו הרבה יהודים -
הצעתיו לו לעבור לגור בירושלם. אמר: אין לו בית. הבטחתי לבנות
לו אם יעבור הנה.

26.2.62

12 - בא אצלי יעקב חמרי, צעיר חימני (בן 36) פועל בנתניה, בביח חרושה של כור (לייצור צמיגים) שהצטיין בחידון התנ"כי האחרון, ובחידון בבוקר (בלי הציבור) עלה על אלשיך. עלה לארץ בשנת 1949. תנ"ך למד עוד בחימן (אביו למד גם זוהר, אבל הוא לא אוהב זוהר, חורח הנסתר. הוא נולד בכפר חימני, במרכז הארץ. בחימן לא מרביס בלימוד בהלמוד, וביחס לזוהר יש שחי מפלגות דרדעים - מחנגדי הזוהר, חסידי הזוהר. הוריו כבר מתו, אבל יש לו אח בכפר משען ע"י אשקלון.

שאלתיו אם קרא ספרי מחקר על התנ"ך. קרא - מבוא לתנ"ך של סגל וספר יהושע של יחזקאל קופמן. - שאלתיו אם קרא חולדות האמונה הישראלית של קופמן - ענה בשלילה, נתתי לו הספר שהיה שמור במשרדי פה. אמר שהוא מבקש ספרי חזון ודרך. נתתי לו גם זה.

ביקש להשמיע באזני משא - על דוד מחסל גלות חימן.
ביקשתיו להמציא לי המשא בכתב - לאחר ששמעתיו בעל-פה.

12.30 - יוסף ספיר.

בפ"ח היתה קיימת רשות חקלאית. בוטלה ע"י בר-יהודה כשהיה שר הפנים. לפני שלוש שנים נחקבל בכנסת חוק על סיפול בשטח החקלאי שה פ"ת בידי רשות מיוחדת. החוק נקבע לשנתים, והוא רק לעוד שנה. תקפו יפוג בסוף מרט שנה זו. ספיר פנה לדיין - וזה אמר שאינן מחנגד להארכה נוספת. ספיר נפגש עם שפירא וורהפטיג (שהיה מ"מ של שפירא). וורהפטיג הסכים להארכה, אך מנהל משרד הפנים שלח מכתב לשר החקלאות למנות ועדה שחברר שאלה זו. דיין מינה וועדה של המשה: שנים ממשרדו, שנים ממשרדו של שר הפנים, וגדעון שוקן יו"ר. נציגי משרד הפנים חייבו

החוק, נציגי משרד החקלאות שללו, ושוקן יצטרף לשוללים.
 דיין קיבל דעת הרוב. לדעה ספיר ע"י לחץ מפלגתו. ספיר פנה
 לדיין - וזה הציע שספיר יגיש חוק על הארכה. ספיר מוכן
 בחנאי - שיובסח לכך רוב בכנסת. לדברי ספיר זה חלוי בו.
 אמרתי לו שלא ידעתי על החוק לפני 3 שנים, וכל הענין לא שייך
 לי. איני רואה יסוד למנוע הארכה אבל מכיוון שהיחה ועדה,
 והרוב שלל עלי לדעת נימוקיהם, ביחוד נימוקי גדעון שוקן
 שאני מכיר כאיש ישר ונבון, שאין לו כל שיקול מפלגתי. ורק
 כשאשמע הצד הדני - אומר לדיין אצא דעתי.

אמרתי לספיר שנחאכזבתי ממפלגתו בקאלח הממשל. הם
 פעם גילו אחריות ממלכתית גם בהיוחס באופוזיציה (ספיר - בשאלח
 עיסקת הנשק עם גרמניה? - כן). הפעם לא.

אמר: עוד לפני שלוש שנים הציע לבטל הממשל הצבאי.
 שאלתי: בשנת 1953 ישבתם יחד אחי בממשלה, ולא התנגדתם לממשל
 הצבאי. מה נשחנה כאז? השכנים הערבים מוכנים לשלום אחנו?
 אמר: יש עכשיו 40.000 ערבים העובדים וחיים במסקים
 יהודים, ואין עליהם שלטון הממשל.

חסוי

19.30 - לפני שבועות אחדים אמר לי בובר בישיבה על ספרי המוסת כי הוא רוצה לשוחח אתי ביחידות על איזה דבר - בעוד שבועות אחדים. אמרתי לו שיתקשר עם מזכירי ונקבע זמן מתאים לשנינו. קבעתי לו הערב. החילה ביקר הוא לבוא אלי, אבל אמרתי לו שאני צעיר ממנו ואבוא אליו. באתי בשבע וחצי בערב. אמר שהוא רוצה לדבר על אייכמן. אין סעס שינסה לדבר לציבור. לא יקבלו דבריו, החליט לדבר אתי - שאין לחלוח את אייכמן, אלא למסור אותו למדינה אחרת או לדרון אותו למאסר עולם. אם נחלה אותו יווצר אאאאא מיחוס חדש, מיחוס לדורות. - מיחוס של ישו מאידך גיסא? כן, מיחוס של אנטי כריסטוס. הטובים שבגרמנים יגידו אחרי שלומי כסף - הם חצים גם הם. זו תהיה ירידה נוראה - אנטי קלימכס. הוא מתנגד כל השנים לעונש מות, אבל לא מטעם זה הוא מתנגד למוח של איכמן אצלנו. האמרו - נקמה על רצח היהודים. אין פרופורציה - תליה אחד בעד ששה מיליונים. הוא אינו איש מרכזי. כל מה שעשה עשה מתוך משמעת. כזה הוא העם הגרמני. אם יתלה על ידנו - יווצר מיחוס. אין דואג לדור זה - אלא לבנינו ולבני בנינו. זה יסלף דמותנו לעולם.

מה שהיה בגרמניה - אינו פרי אנטישמיות. הוא יליד בליציה, וראה אצל הפולנים אנטישמיות גרועה מזו של הגרמנים. בלבוב ראה סטודנטים פולינים מכים סטודנטים יהודים - באופן פונטני, בלי פקודה כלמעלה. הגרמנים עשו הכל לפי פקודה. - נחתי לו לדבר מבלי להפסיקו, רק רשמתי ראשי פרקים שלו. - אמרתי לו: לא הייתי מצטער אילו מח אייכמן מיחה משונה לפני פסק הדין, כי אני ראיתי העיקר בתעמדתו למשפט, ולא את אייכמן אלא כל הנאצים - למען ידע הדור הצעיר בישראל ולמען יזכר דעה הקהל בעולם דבר זה הושג במשפט היו רבים שהתנגדו

למשפט זה חחילה. איני מתכוון ליהודים, מחוך פחדנות ועבדות יהודית - אלא עחונאים נבונים וישרים. הם לא האמינו שיתכן משפט אובייקטיבי בזוועה כזו בישראל. הם נוכחו בטענתם והמשפט עורר כבוד לישראל - פרט אצל כמה יהודי מהיפת כגון אריך לרום הפסיכואנליטיקן ועוד כאלה.

ואשר לאנטישמיות - אין לי משפט קדום, כי נסיון ילדות הוא הפוך מזה של בובר. בעיירה שלי בפולין רוסית היו 5000 יהודים ו-5600 פולנים, ושלטון רוסי שסנא יהודים ופולנים גם יחד. אאא היהודים ישבו במרכז העיר, והפולנים - בקצנחיה. וכשרצה מריבה בין נערים יהודים ופולנים - היינו אנחנו חמיד הרוב, והרבצנו ל"שקצים". השלטון לא התערב. הגויים שבאו אל ביתנו - התיחסו לאבא בכבוד - הוא היה עורך-דין, ובין הבאים גם אכרים וגם פריצים. ושניהם כבדו אח אבא, באופן שלא הרגשתי עלבון האנטישמיות - וכשהייתי פחות מבן עשרים - כבר עליתי לארץ. פה העמדתי בפני מעשי רצח ערבים נגד יהודים - כשהייתי פועל בסג'רה. נפלו לעיני שני חברי. קורנגולד ומלמד. אבל זה לא מעשה אנטישמי - אלא ריב לאומי, ואז עמדתי בפעם הראשונה על הרצינות החמוקה של "ציוניות" כפי שאני הבינתי אותה - חיים ועבודה בארץ.

וכשבאתי אחרי מלחמת העולם אאא הראשונה לפולין דרך גרמניה וראיתי אחרי 15/14 שנים להיותי בארץ, יהודי פולין - קצת התביישתי על הליכותיהם ותנועותיהם, והבנתי למה לא אוהבים אותם הגויים.

והיות שאני מאמין שעחידנו הלוי אך ורק במה שאנחנו נעשה ולא במה שיאמרו הגויים - איני ממחד מחגובת הגויים למעשינו. בשבילי השאלה - יחסי אני למיחח אייכמן. אין לי צורך בנקמה - כי נקמה לרצח של ששה מיליונים. אבל לפי החוק מגיע לו

עונש מות, אין עונש גדול מזה - ולא יתכן פחות מזה. אני מאמין
מוכן להסכים שיבטלו בכלל עונש מות, אבל כשהחוק מחייב עונש
מות - הרי מניעת עונש מות - אינו אלא מעשה פחדנות.
ואני יודע שיתכן כי בתגובה לחלית אייכמן, יתפסו פה ושם
ילד יהודי, או ינפצו בית כנסת, או ירצחו עסקן יהודי. מניעת
עונש מות עלולה להביא לתוצאות גרועות מזה: הנוער בארץ
והיהודים בגולה - יפגעו. יראו ויחשבו שמה שמותר לכל עם אסור
לנו. ואני רוצה שנהיה עם סגולה - לא עם נחות דרגה ופחדן.
כבודנו ירד בעיני עצמנו ובעיני היהדות בעולם. והנוער "הגוי"
הטוב שבו מפחד ממנו - שייצור מיתוס אנטיכריסטי יבזה אותנו.
ולא איכפת כל כך שגוי יבזה אותנו - יהודים יבזו את עצמם.
ואשר למיתוס איני חושש לו. הרבה אנשי סגולה לפניו ואחריו -
ולא נוצר המיתוס. נשחלבו במעשה ישו יחידות במיגן ונוצר
מיתוס נוצרי. אין כמעט ארץ שאין בה עונש מות - ואם גם רצח
של ששה מיליונים מחייב דווקא יהודים ורק יהודים לא לנהוג לפי
החוק, אלא לפחד - התגובה נגד אי תליחם יותר מסוכנה מהתגובה
לחליחם.

הסכמנו - to differ.

שוחחנו עוד על יחסים עם ערבים. על נאצר. על רוסיה
ואח"כ. סיפרתי לו מה שאמרתי לעתון "לוג" מה יהיה בשנת 1987,
והמכתב שקיבלתי היום מאמריקני בחיל המצב האמריקני בגרמניה.
דיברנו ארוכות על דיגול. בובר חושש שאחרי שלום עם אלג'יריה -
ישנה דיגול יחסו לישראל. אמרתי לו שאיני חושש ככה לגבי דיגול.
הוא מבין שאינו זקוק לערבים, אלא הם זקוקים לו, והוא מסוגל
לראות לא רק הצעד הבא - אלא גם כמה צעדים שאחרי הצעד הבא.
ושה ההבדל בינו ובין כל שאר המדינאים החשובים עכשיו במערב
שנמגשתי אחס. צ'רצ'יל שאף הוא מסוגל לראיה יותר רחוקה הוא

גיש הרוס. ודיגול עולה על מקמילן, אייזנהויר, קנדי, אדנאור,
מושלי שאר הארצות שנפגשתי אתם.

יש פריחה בצרפת - גם בלי השוק הערבי. אם יקום השלום
באלג'יריה יעלה כבודה של צרפת באירופה, בנאט"ו, בארה"ב,
ברוסיה, באלג'יראים יזקקו לצרפת ולא להיפך. דיגול מכבד
זומץ לב ומשום זה הוא מכבד את ישראל. לא רבים היו מסוגלים
לשוח מה שאנחנו עשינו.

בוכר ביקש עוד פגישה אחת אחי בסכיבות מאי. הרופאים הרשו
לנסוע בקיץ לאירופה, והוא רוצה לפני הנסיעה לשוחח אתי.
מרתי לו שיהיה מוכן.

הוא עוסק עכשיו בסיום תרגום החנ"ך לגרמנית... חרגם עם
וזנצווייב מבראשית ועד פרק נ"ב בישעיהו. עכשיו הוא ממשיך,
הגיע כבר עד משלי.

למה זה לו - שאלתי. - עכ עכשיו אין תרגום טוב בגרמנית.